

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
в навчальній роботі
О. В. Когутюк
«04» березня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Музична педагогіка» для студентів за спеціальністю 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»
Мова навчання – українська.

РОЗРОБНИК: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики музичного виховання **Агейкіна-Старченко Т.В.**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол №1 від «30» серпня 2023 року.

Завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання

Іскра С. І. Іскра С. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика Навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	Вибіркова
Індивідуальне науково-дослідне завдання – не передбачено	Спеціальність 014 Середня освіта (музичне мистецтво)	РІК ПІДГОТОВКИ
		I-й
Загальна кількість годин - 90		СЕМЕСТР
		2--й
		ЛЕКЦІЇ
		<i>26 годин</i>
		-
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
		<i>16 годин</i>
		-
		ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ
		<i>0 годин</i>
		-
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ
		<i>0 годин</i>
		-
		САМОСТІЙНА РОБОТА
		<i>48 годин</i>
		-
		ВИД КОНТРОЛЮ: залік
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 2</i>	Ступінь вищої освіти бакалавр	

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:
для денної форми навчання –47% - 53%

Передумови для вивчення дисципліни: Педагогіка, Історія педагогіки, Історія української культури, Методика музичного виховання.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета дисципліни «Музична педагогіка»: підготовка майбутнього фахівця в мистецькій освітній галузі, здатного здійснювати педагогічну діяльність на основі вивчення як музично-педагогічного досвіду минулого, так і передового наукового музично-педагогічного досвіду.

2.2. Завдання:

- Розкрити сутність музичної педагогіки, сформулювати систему основних знань про музичне мистецтво;

- дати студентам знання про основні історичні етапи становлення музичного виховання та освіти, визначити роль і завдання музично-естетичного виховання в сучасній школі;
- поширити світобачення студентів, об'єм різноманітних знань із історії музичної педагогіки;
- ознайомити здобувачів освіти із сучасними формами навчання і виховання;
- сформувати особисті якості майбутнього вчителя музичного мистецтва, музичного керівника, інтерес і любов до майбутньої професії, до дітей, забезпечити необхідні вміння і навички творчої роботи, розвивати загально-педагогічні і спеціальні здібності;
- свідоме оволодіння студентами теоретичними знаннями з проблем музичного виховання і навчання дітей дошкільного та шкільного віку;
- усвідомлене засвоєння змісту, організаційних форм та методів виховання і навчання дітей з метою різнобічного виховання і формування особистості дитини;
- формування у студентів вміння творчо використовувати в навчально-виховному процесі надбань народної педагогіки, зразків українського музичного фольклору;
- формування у студентів вміння застосовувати в навчально-виховному процесі надбань класичних і сучасних педагогічних досліджень, новаторських ідей;
- розширення загально-педагогічного і загальнокультурного світогляду студентів;
- формування і удосконалення навичок самостійної роботи з різними джерелами інформації в рамках відповідної тематики;

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

2.3.2. Фахові компетентності

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

2.3.3. Предметні компетентності

ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі.

ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва, культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК 7. Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва.

ПК 8. Здатність впроваджувати здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та працювати з учнями з особливими освітніми потребами.

2.4. Результати навчання

ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 2. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, музичної психології, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності.

ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.

ПРН 4. Знає і застосовує форми, методи, художньо-педагогічні засоби, освітні технології розвитку творчої особистості засобами мистецтва із урахуванням індивідуальних і вікових особливостей дітей дошкільного віку, учнів та різноманітних освітніх умов.

ПРН 5. Здійснює добір і застосовує сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки навчальної успішності учня в галузі музичного мистецтва.

ПРН 6. Знає особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів і застосовує у своїй музично-педагогічній діяльності.

ПРН 7. Володіє комплексом знань особливостей музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, музичного керівника, застосовує методи активізації мистецько-творчого розвитку учнів та дітей дошкільного віку, сприяє вихованню художньо обдарованої особистості.

ПРН 8. Знає психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку дітей дошкільного віку та учнів, демонструє критичне ставлення до світоглядних теорій у процесі розв'язання соціальних і мистецько-професійних завдань.

ПРН 9. Реалізує державний освітній стандарт в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, закладах позашкільної освіти.

ПРН 10. Здійснює добір і застосовує сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки розвитку дітей дошкільного віку, навчальної успішності учня, проводить теоретичне та експериментальне дослідження в галузі музичного мистецтва.

ПРН 13. Демонструє вміння синтезувати у професійно-педагогічній та музично-виконавській діяльності педагогічний артистизм, спів, керівництво творчими колективами, вербальну інтерпретацію творів мистецтва, гру на музичних інструментах.

ПРН 14. Демонструє вміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.

ПРН 16. Здійснює добір і застосовує здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та вміє використовувати життєтворчий потенціал мистецтва, у тому числі й в роботі з дітьми раннього та дошкільного віку, учнями з особливими освітніми потребами.

ПРН 17. Застосовує сучасні педагогічні та інформаційні технології для забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти та закладах позашкільної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Історичні та науково-теоретичні джерела виникнення вітчизняної музичної педагогіки.

Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії.

Об'єкт та предмет музичної педагогіки. Категорії музичної педагогіки. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти. Зв'язки музичної педагогіки з іншими науками. Музикознавство та музична педагогіка. Психологія та музична педагогіка.

Тема 2. Українська музична етнопедагогіка як джерело сучасної музичної педагогіки.

Дитячий фольклор як невід'ємна частина практичної педагогіки народу (колискові, колядки, щедрівки, веснянки, жартівливі пісні, пестушки, утішки, ігри з елементами пісень, танців і ритмічних рухів).

Тема 3. Виникнення музичної освіти.

Поширення партесного співу. Розвиток музичної науково-педагогічної думки. «Грамматика мусикійська» М. Ділецького.

Тема 4. Виникнення та розвиток фахової музичної освіти.

Діяльність Глухівської школи півчих. Києво-Могилянська академія, Харківська академія – осередки музично-співацької культури України. Недільна школа як особлива позашкільна форма освіти. Діяльність приватних музичних закладів в Україні у 80-90-х роках XIX ст.

Тема 5. Основні теоретичні концепції музичного виховання в Україні XX-XXI ст.

Становлення національної системи музично-естетичного виховання. Сутність педагогічних концепцій композиторів М. Лисенка, М. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового. Відродження «забутих» українських музично-педагогічних традицій.

Розділ 2. Теорія музичної освіти і навчання.

Тема 6. Зміст музичного навчання та його складові.

Музичні знання. Інтеграція знань та між предметні зв'язки у процесі навчання музики. Музичні уміння й навички. Музичні здібності дітей та їхній розвиток.

Тема 7. Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу.

Видатні музиканти-педагоги про принципи музичної освіти. Сучасні принципи музичного навчання. Сучасний педагогічний досвід.

Тема 8. Методи музичного навчання.

Поняття методу в загальній педагогіці. Класифікація методів. Словесні методи в музичній педагогіці. Наочні методи музичного навчання. Група практичних методів: рухи, гра в оркестрі, імпровізація мелодій, малювання. Метод спостереження. Метод співпереживання. Метод порівняння. Метод музичного узагальнення. Метод забігання наперед та повернення до пройденого. Метод емоційної драматургії. Методи розвитку музичного сприйняття. Проблемно-пошуковий метод. Методи стимулювання музичної діяльності. Методи розвитку емпатії. Метод творчих завдань. Синхронічний та діахронічний аналіз музичного твору.

Тема 9. Форми організації музично-педагогічного процесу.

Форми організації навчання. Урок музики як цілісна форма. Основні принципи уроку музики. План і конспект уроку музики. Підготовка уроку музики. Типи уроків музики за формою. Типи уроків музики за змістом. Концепція уроку музики. Музична творчість. Форми організації позакласних музичних занять. Форми організації музичних занять в системі спеціалізованої позашкільної освіти.

Тема 10. Сучасна педагогіка і проблеми музичного виховання.

Державні стандарти загальної середньої освіти. Нова українська школа. Особливості викладання предметів освітньої галузі «Мистецтво» в умовах реформування освіти в Україні. Модельні навчальні програми. Формувальне оцінювання.

Тема 11. Мистецька компетентність як освітній результат освіти. Компетентнісний підхід в освіті. Формування предметних мистецьких та ключових компетентностей у здобувачів освіти.

Тема 12. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва, музичного керівника.

Конструктивна, комунікативно-організаторська, дослідницька, музично-виконавська діяльність учителя музичного мистецтва, музичного керівника. Гуманістична спрямованість професійної діяльності учителя музичного мистецтва. Особистість учителя музичного мистецтва, музичного керівника та його пріоритетні професійні якості. Учитель музичного мистецтва, музичний керівник та їх статус у суспільстві. Академічна свобода вчителя.

1. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІНД	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1. Історичні та науково-теоретичні джерела Виникнення вітчизняної музичної педагогіки.						
Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії		2				3
Тема 2. Українська музична етнопедагогіка як джерело сучасної музичної педагогіки		2	2			3
Тема 3. Виникнення музичної освіти		2	2			3
Тема 4. Виникнення та розвиток фахової музичної освіти		2				3
Тема 5. Основні теоретичні концепції музичного виховання в Україні ХХ-ХХІ ст.		2	2			3
Разом за розділом 1		31	10	6		15
РОЗДІЛ 2. Теорія музичної освіти і навчання.						
Тема 6. Зміст музичного навчання та його складові		2				4
Тема 7. Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу		2				4
Тема 8. Методи музичного навчання		4	2			6
Тема 9. Форми організації музично-педагогічного процесу		2	2			5
Тема 10. Сучасна педагогіка і проблеми музичного виховання.		2	2			4
Тема 11. Мистецька компетентність як освітній результат освіти.		2	2			5
Тема 12. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва, музичного керівника.		2	2			5
Разом за розділом 2		59	16	10		33
УСЬОГО ГОДИН		90	26	16		48

5. Теми практичних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1.	Тема 2. Українська музична етнопедагогіка як джерело сучасної музичної педагогіки	2
2.	Тема 3. Виникнення музичної освіти	2
3.	Тема 5. Основні теоретичні концепції музичного виховання в Україні 1917-1980-х років	2
4.	Тема 8. Методи музичного навчання	2
5.	Тема 9. Форми організації музично-педагогічного процесу	2
6.	Тема 10. Сучасна педагогіка і проблеми музичного виховання	2
7.	Тема 11. Мистецька компетентність як освітній результат освіти	2

8.	Тема 12. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва, музичного керівника	2
УСЬОГО ГОДИН		16

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		<i>Денна форма навчання</i>
1.	НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО	
2.		
УСЬОГО ГОДИН		

7. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		<i>Денна форма навчання</i>
1.	НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО	
2.		
УСЬОГО ГОДИН		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		<i>Денна форма навчання</i>
1.	Тема 1. Сутність музичної педагогіки та її основні категорії	3
2.	Тема 2. Українська музична етнопедагогіка як джерело сучасної музичної педагогіки	3
3.	Тема 3. Виникнення музичної освіти	3
4.	Тема 4. Виникнення та розвиток фахової музичної освіти	3
5.	Тема 5. Основні теоретичні концепції музичного виховання в Україні ХХ-ХХІ ст.	3
6.	Тема 6. Зміст музичного навчання та його складові	4
7.	Тема 7. Дидактичні принципи цілісного музично-педагогічного процесу	4
8.	Тема 8. Методи музичного навчання	6
9.	Тема 9. Форми організації музично-педагогічного процесу	5
10.	Тема 10. Сучасна педагогіка і проблеми музичного виховання	4
11.	Тема 11. Мистецька компетентність як освітній результат освіти	5
12.	Тема 12. Професійна діяльність учителя музичного мистецтва, музичного керівника	5
УСЬОГО ГОДИН		48

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10.Методи та технології навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації:

Словесні: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

11.Критерії та засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерій оцінювання навчальних досягнень
«Відмінно»	A	За глибоке і повне опанування змісту навчального матеріалу, в якому студент легко орієнтується, володіє понятійним апаратом, за уміння пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі)
«Добре»	BC	За повне засвоєння навчального матеріалу, володіння понятійним апаратом, орієнтування у вивченому матеріалі, свідоме використання знань для вирішення практичних завдань, грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповіді мали місце окремі неточності (похибки)
«Задовільно»	DE	За знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, при цьому виклад його не повний, непослідовний. Студент допускає неточності у визначенні понять та при використанні знань для вирішення практичних завдань, не вміє доказово обґрунтовувати свої судження
«Незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX	Студент має розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань

12. Розподіл балів, які отримують студенти

РОЗДІЛ 1 – 40 балів													МКР										
Т 1		Т 2			Т 3			Т4		Т 5													
л	с.р	л	пр	с.р	л	пр	с.р	л	с.р	л.	пр	с.р											
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	10										
			+									+											
			2									2											
РОЗДІЛ 2 -40 балів													МКР	Залік	Заг. к-ть балів								
Т 6		Т 7		Т 8			Т 9			Т 10						Т 11			Т 12				
л	ср	л	с.р	л	пр	с.р	л	п.р	с.р	л	пр	ср				л	пр	с.р	л	пр	с.р.		
1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	2	2	1	10	20	100		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS S	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Конспекти лекцій.
2. Презентації.
3. Ілюстративні матеріали.
4. Аудіо - та відеозаписи.

14. Рекомендовані джерела інформації

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання :Підручник для педагогів / Г.Ващенко. – Всеукраїнське Педагогічне Товариство ім. Т.В. Ващенка. – К., 1997. – 410 с
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. :Либідь, 1997. – 376 с.
3. Гуральник Н.П. Історія музичної освіти України : курс лекцій для студентів музичних спеціальностей ВОЗ мистецького спрямування. 2-е вид., виокремлено та конкретизовано історичний дискурс / Н.П. Гуральник. – Київ : вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 31 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К. :Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Дилецький М. Граматика музикальна / фотокопія рукопису, 1723 р. / М. Дилецький. – К. : Муз. Україна, 1970.
6. Завальнюк А.Ф. Микола Леонтович. Дослідження, документи, листи. До 125-ї річниці від дня народження / Анатолій Завальнюк. – Вінниця : «Поділля – 2000», 2002. – 256 с.
7. Педагогічна майстерність : під р. для вищ. навч. закл. / [І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін]. – К. :Вища шк., 1997. – 349 с.
8. Михайличенко О.В. Основи загальної та музичної педагогіки : теорія та історія : Навч. посібник для студентів музичних спеціальностей / О.В. Михайличенко. – Суми : Вид-во «Наука», 2004. – 210 с.
9. Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка :Навч. посіб. /В.А. Мосіяшенко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. – 176 с.
10. Олексюк О.М. Музична педагогіка : навч. посіб. / О.М. Олексюк. – К. :Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 248 с.
11. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / За ред. В.Г. Бутенка. – Херсон : ХДП, 1995. – 104 с.
12. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М.Падалка. – К. :Освіта України, 2008. – 274 с.
13. Професійна компетентність вчителів мистецьких дисциплін : навчально-методичний посібник / Т.В. Агейкіна-Старченко ; заг. ред. В.І. Ковальчука. – Вінниця : «Нілан – ЛТД», 2010. – 160 с.
14. Процик С. Педагогічні ідеї П.О. Козицького / Сергій Процик // Музика в школі : збірка ст. / упоряд. Л. Хлебнікова. – К. : Муз. Україна, 1972. – Вип. 11. – 1987. – 56 с.
15. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти :Навч.-метод.посібник/ О.Я. Ростовський. – Тернопіль : Навч.книга – Богдан, 2011. – 640 с.
16. Рудницька О.П. Педагогіка :загальна і мистецька: Навч. посібник / О.П.Рудницька. – К., 2002. – 270 с.
17. Рудницька О.П. Світоглядна функція мистецтв / О.П.Рудницька // Мистецтво та освіта. – 2001. - №3. – С.10-13.
18. Українська музична педагогіка :Підручник / В. Д. Шульгіна ; Держ. акад. керів. Кадрів культури і мистецтв. – К. : ДАКККіМ, 2005. – 272 с. –Бібліогр. : с. 265-270.
19. Черкасов В.Ф. Становлення і розвиток музично-педагогічної освіти в Україні (1962–1991 рр.) :монографія / В.Ф. Черкасов. – Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2008. – 376 с.

Додаткова література

1. Гончаренко С.У. Методика як наука / С.У. Гончаренко. – К. ; Хмельницький : Вид-во ХГПК, 2000. – 30 с.
2. Горбенко С.С. Навчально-наукова-діяльність студентів з методики музичного виховання : навчально-методичний посібник / С.С. Горбенко. – К. :Освіта України, 2010. – 180 с.

3. Ростовський О.Я. Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки :Навч. Посібник / О.Я.Ростовський. – Ніжин: Вид-во НДПУ, 2003. – 193 с.
- 4.Рудницька О.П. Основи викладання мистецьких дисциплін : навч. посіб. / О.П. Рудницька. – К. : АТЗТ «Експрес – об’ява», 1998. – 185с.
5. Теорія і методика музичної освіти : навчальний посібник / В.Ф Черкасов — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 472 с.
6. Черкасов В.Ф. Музично-педагогічна освіта України на межі двохтисячоліть (1991-2010рр.). Навч. Посібник / В.Ф.Черкасов. – Кіровоград :ТОВ «Імекс-ЛТД», 2011. – 380 с.
- 7.Шип. С. Як передати словами зміст музики / Сергій Шип // Мистецтво та освіта. – 2001. – № 2. – С.8-12.
8. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка :Підручник для студентів вищих навчальних закладів /В.Д.Шульгіна. – К. :ДАКККіМ, 2008. – 263 с.